

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักปลัด อบต.พะเนา

ที่ นม ๙๒๙๐๑ / วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๘

เรื่อง รายงานผลการฝึกอบรม “โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่การเป็นศาสนพิธีกรมืออาชีพ”

เรียน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะเนา

เรื่องเดิม

ตามที่ ได้อนุมัติให้ข้าพเจ้า นายเปี่ยมศักดิ์ แก่นจันทร์ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด สังกัดสำนักปลัด เข้ารับการอบรมโครงการฝึกอบรม “โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่การเป็นศาสนพิธีกรมืออาชีพ” ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๘ ณ ห้องประชุมคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และวัดดอนขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา นั้น

ข้อเท็จจริง

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้เดินทางกลับจากการเข้ารับการฝึกอบรมโครงการดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการเข้ารับการฝึกอบรมตามแบบที่กำหนด ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น พนักงานส่วนตำบล และพนักงานจ้าง ทุกท่านได้ทราบ รายละเอียดปรากฏแนบท้ายบันทึกข้อความฉบับนี้แล้ว

ระเบียบ/กฎหมาย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และการเข้ารับการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้สังเกตการณ์ที่เข้ารับการฝึกอบรมหรือเข้าร่วม สังเกตการณ์ที่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นจัดการฝึกอบรม จัดทำรายงานผลการเข้ารับการฝึกอบรม หรือเข้าร่วมสังเกตการณ์เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติตามข้อ ๙ ภายในหกสิบวัน นับแต่วันเดินทางกลับถึงสถานที่ปฏิบัติราชการสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดการฝึกอบรม

ข้อเสนอ/ข้อพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลงชื่อ

ผู้รายงาน

(นายเปี่ยมศักดิ์ แก่นจันทร์)

ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด

-ความเห็น.....

(นายพรชัย อิมหาญ)

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพะเนา

รายงานผลการฝึกอบรม

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ
“การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่การเป็นศาสนพิธีกรมืออาชีพ”

จัดฝึกอบรมโดย

ศูนย์นวัตกรรมการทางสังคมและการบริการวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๘

รายงานผลการฝึกอบรม

๑.ชื่อหลักสูตร:อบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่การเป็นศาสนพิธีกรมืออาชีพ”

๒.หน่วยงานที่จัด : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดย ศูนย์นวัตกรรมทางสังคมและการบริการวิชาการ

๓.ระยะเวลา:ระหว่างวันที่ ๑๒- ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๘

๔.สาระสาระสำคัญที่ได้รับจากการฝึกอบรม

สำหรับโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่การเป็นศาสนพิธีกรมืออาชีพ” ถือเป็นศาสตร์และศิลป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านพิธีการทางศาสนา ที่ดำเนินการโดยบุคลากรของหน่วยงานต่างๆการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กร หรือหน่วยงานทางด้านศาสนาพิธีกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชนในด้านการปฏิบัติงานของศาสนพิธีกรที่มีความเชี่ยวชาญและมีมาตรฐาน จากการจัดเวทีประชุมร่วมกับผู้นำทางศาสนาในหลายเวทีหลายกลุ่ม สำหรับการดำเนินงานด้านการเป็นพิธีกรไม่ว่าจะเป็นงานที่เป็นงานอวมงคลและงานมงคลการ พบว่าในหลายพื้นที่ที่มีการดำเนินงานไม่เป็นลำดับขั้นตอนพิธีกรไม่รู้จักรitualการกล่าวการเกริ่นนำที่จะเข้าสู่กระบวนการพิธีการต่างๆบางครั้งประเพณีพื้นถิ่นในแต่ละท้องถิ่นก็ทำให้มีระยะเวลาที่ยืดเยื้อไม่มีความเหมาะสมกับบริบทในเชิงพื้นที่ นอกจากนี้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานพระราชพิธีที่ส่วนงานระดับพื้นที่ก็จะไม่มีความรู้ในการจัดงานที่ไม่ถูกต้อง มีการทำหรือดำเนินงานตามการบอกเล่าของคณะบุคคลที่เคยทำแต่ไม่มีระเบียบแบบแผนที่แน่ชัดและชัดเจน จึงควรที่จะมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ทำงานศาสนพิธีกรด้านนี้ให้มีความรู้ความชำนาญที่ถูกต้องและมีระเบียบแบบแผนชัดเจนจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพคนทำงานด้านนี้ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้หลักการปฏิบัติงานที่ถูกต้องได้เป็นอย่างดี

โดยมีสาระจากการอบรมดังนี้

๔.๑ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและการปฏิบัติในพิธีทางศาสนาทั้งงานแบบทั่วไป แบบงานพระราชพิธี แบบงานพระราชกุศล รวมถึงการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธี สำหรับหน่วยงานภาครัฐ และหัวข้อการจัดลำดับการนั่งสำหรับพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ในระดับต่าง ๆ ในงานพระราชพิธีต่างๆ (ข้อควรระวัง/หลักปฏิบัติและแนวทางการแก้ไขปัญหาหน้างาน) หลักเกณฑ์ การใช้พัตยศ หลักฐานที่แสดงว่าพระสงฆ์มีพัตยศใช้คือ จดหมายเหตุของทูตลังกา ที่มาขอพระสงฆ์ไทยไปตั้งสมณวงศ์ให้กลับมีขึ้นในประเทศลังกา รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ในสมัยอยุธยา ในหนังสือประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงเล่าไว้ตอนหนึ่งว่า ทูตลังกาพรรณนาถึงการไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช ณ วัดมหาธาตุ ว่า “ในตำหนักที่ ทรงรับแขก มีบัลลังก์ตั้งพัตยศด้ามงามไว้ ๒ เล่ม เล่มหนึ่งพื้นพัตสานด้วยงาอีกเล่มหนึ่งพื้นกำมะหยี่สีแดง ปักเป็นลวดลายด้ายทองและเงิน” ซึ่งแสดงว่า พระสงฆ์ที่ทรงสมณศักดิ์มีพัตยศใช้มาแต่ครั้งสมัยอยุธยาหรืออาจก่อนหน้านั้น และในหนังสือเรื่อง ตาลปัตร พระนิพนธ์ของหม่อมเจ้าดวงจิตร จิตรพงศ์ กล่าวถึงเรื่องตาลปัตรกับกฎราชสำนักว่า “มี ประเพณีมาแต่ดั้งเดิมว่า พระราชาคณะซึ่งได้รับพระราชทานตาลปัตรแฉกเป็นพัตยศเมื่อได้รับนิมนต์ ให้เข้าไปเทศน์ถวาย จะต้องนำตาลปัตรเข้าไป ๒ เล่ม คือ พัตแฉก ที่ได้รับพระราชทานเล่มหนึ่งกับพัตรองอีกเล่มหนึ่งในขณะที่ขึ้นไปบน

ธรรมาสันนั้น จะถือผิดแฉกไม่ได้ ต้องถือพัตรองขึ้นไปถวายศีลแทนต่อเมื่อเทศน์แล้ว กลับลงมานั่งยังอาสน์จะถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก จึงให้ใช้พัตยศ ประเพณีนี้ในปัจจุบันมีระบุไว้ในกฎพระราชสำนักว่าพัตยศนั้น พระสงฆ์จะนำมาใช้ได้ เฉพาะงานพระราชพิธี ที่มีการถวายอนุโมทนาถวายอดิเรกเท่านั้น" คณะสงฆ์ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้พัตยศ และการถวายอดิเรกอันเป็นประเพณีที่พระสงฆ์จะถวายพระเกียรติในงานพระราชพิธีต่างๆ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติไว้ด้วย คือ

๔.๑.๑. กรณีที่ต้องใช้พัตยศและถวายอดิเรก

๔.๑.๑.๑ งานพิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน

๔.๑.๑.๒ งานพิธีที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน

๔.๑.๑.๓ งานพิธีที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ แทนพระองค์ ให้พระสงฆ์ถวายอดิเรกแต่ทั้งสองพระองค์

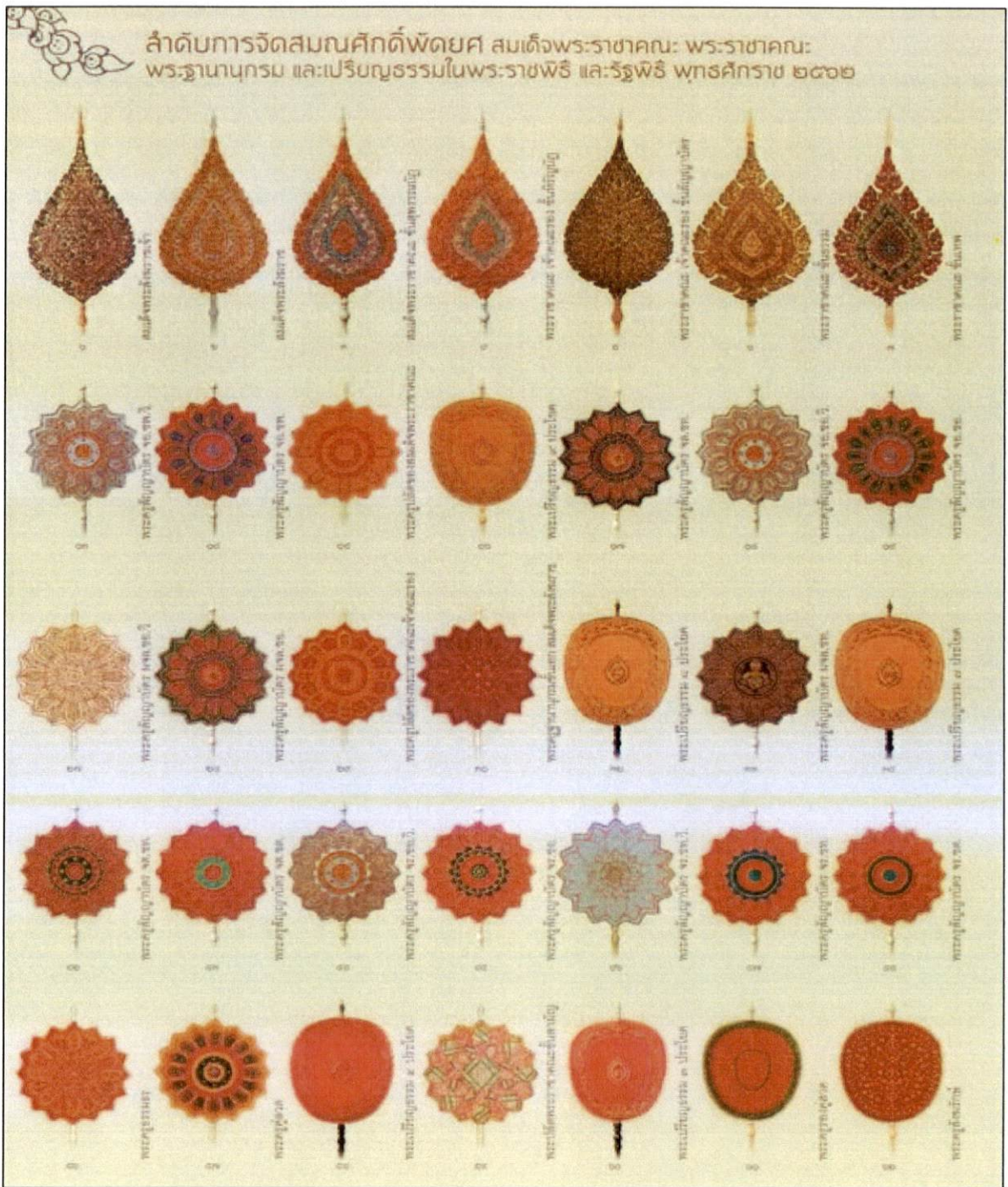
๔.๑.๑.๔ งานพิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ใดผู้หนึ่งไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์

๔.๑.๑.๕ งานพิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้น หรือได้รับพระบรมราชานุญาตให้จัดขึ้น เช่น งานถวายผ้าพระกฐินพระราชทานงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทานศพ หรืองานศพที่อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ งานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในสถานที่ต่างๆ รวมทั้งงานพระราชทานปริญญาบัตร

การใช้พัตยศของพระสงฆ์ ในการพระราชพิธีต่างๆ มีกำหนดไว้ทั้งในกฎพระราชสำนัก และระเบียบของคณะสงฆ์ไทย

๔.๑.๒. งานพิธีที่จะต้องใช้พัตยศ แต่ไม่ต้องถวายอดิเรก เช่น งานพิธีที่สมเด็จพระราชชนนี หรือสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน

๔.๑.๓ งานพิธีที่ใช้ทั้งพัตยศและพัตรอง พระราชพิธีทรงบำเพ็ญกุศล ที่มีการถวายพระธรรมเทศนา แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือแต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้พระสงฆ์ผู้เป็นองค์ถวายพระธรรมเทศนาไปทั้งพัตยศและพัตรอง

๔.๒ หลักการและเทคนิคการเขียนสคริปต์สำหรับศาสนพิธีกรงานราชพิธี สำหรับหลักการเขียนสคริปต์ศาสนพิธีกรงานราชพิธีต้องเน้นความถูกต้องตามระเบียบแบบแผน, ความสุภาพ & เครื่องขริม, การสอดแทรกหลักธรรมที่เหมาะสม, โครงสร้างชัดเจน, และการใช้ภาษาที่สละสลวย เหมาะสมกับวาระสำคัญ โดยเทคนิคคือการศึกษาพิธีกรอย่างละเอียด, วางโครงสร้าง (เกริ่นนำ, อาร์มภบท, จุดประสงค์, เนื้อหาหลัก/การดำเนินพิธี, สรุป), และซักซ้อมให้คล่องแคล่ว โดยมีหลักการสำคัญ (Principles) ความถูกต้องตามแบบแผนและราชประเพณี: ต้องยึดตามระเบียบปฏิบัติของสำนักพระราชวัง/หน่วยงานราชการอย่างเคร่งครัด ไม่บิดเบือนธรรมเนียมปฏิบัติ.

ความสุภาพ & เครื่องขีรมิ: ใช้ภาษาที่แสดงความเคารพ, นอบน้อม, เป็นทางการ (ราชาศัพท์/คำสุภาพที่เหมาะสม)ความสละสลวย & ชัดเจน: ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง, กระชับ, เข้าใจง่าย แต่เปี่ยมด้วยความหมายลึกซึ้ง. การสอดแทรกหลักธรรม: เน้นข้อคิดทางศาสนาที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับบริบทของงาน (เช่น ความสามัคคี, ความกตัญญู).การบูรณาการศาสนา: หากเป็นพิธีพหุศาสนา ต้องให้เกียรติทุกศาสนา และเขียนเนื้อหาให้ครอบคลุมตามหลักการของแต่ละศาสนา.

๔.๓ แนวคิดและหลักการงานศาสนพิธีการร่วมสมัย สังคมไทยถือว่าศาสนามีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม จนกลายเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความศรัทธาของประชาชน ดังนั้นศาสนาจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนพลเมืองได้ใช้หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ มาเป็นเครื่องมือในการประพฤติปฏิบัติตน ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาจิตใจของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้มีความมั่นคงและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดความสามัคคี แต่การที่ประชาชนพลเมืองจะเข้าถึงหลักธรรมอันเป็นแก่นแท้ของศาสนานั้น เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากผลของการกระทำมีลักษณะเป็นนามธรรมเช่นเดียวกับเรื่องการศึกษาที่จะทำให้ผู้รับการศึกษาได้เกิดปัญญาจริง ๆ ย่อมเห็นผลช้าไม่เหมือนการสร้างวัตถุต่าง ๆ ที่สามารถเห็นผลได้รวดเร็วทันใจ ดังนั้น ศาสนาทุกศาสนาจึงจำเป็นต้องมีพิธีกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการให้ศาสนิกชนของตนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมร่วมกัน ศาสนพิธีหรือพิธีกรรมของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ช่วยหล่อเลี้ยงศาสนธรรมอันเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาไว้ ดังนั้น การกระทำศาสนพิธีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา ควรที่จะต้องมีการแนะนำและให้ผู้ร่วมพิธีได้ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีต่าง ๆ ให้ถ่องแท้ตามหลักการทางพิธีกรรมของพระพุทธศาสนา เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมายใน ศาสนพิธีนั้น ๆ เนื่องจากศาสนพิธีจัดเป็นวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของชาติที่มีการสืบสานกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งการปฏิบัติศาสนพิธีจะต้องทำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในการดำเนินกิจกรรมด้านพิธีของศาสนา ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของพุทธศาสนิกชนเพราะการดำเนินกิจกรรมของพิธีกรรมต่าง ๆ ถือเป็นก้าวแรกที่มีความเป็นรูปธรรมของการก้าวเข้าสู่หลักการของพระพุทธศาสนาที่เป็นการเสริมสร้างคุณค่าทางด้านจิตใจ รวมทั้งการธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติและพระพุทธศาสนา ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานศาสนพิธีจึงควรมีความรู้ความสามารถและความเข้าใจอย่างถูกต้อง เนื่องจากศาสนพิธีเป็นการสร้างระเบียบแบบแผนแบบอย่างที่ยั่งยืนปฏิบัติในศาสนานั้น ๆ ตามหลักการความเชื่อในศาสนาที่ตนนับถือ เมื่อนำมาใช้ในทางพระพุทธศาสนาย่อมหมายถึง ระเบียบ แบบแผน และแบบอย่างที่ยั่งยืนปฏิบัติในพระพุทธศาสนาซึ่งบางท่านเรียกว่า “พุทธศาสนพิธี” ประโยชน์ของศาสนพิธีการปฏิบัติ ศาสนพิธีที่ถูกต้องเรียบร้อย งดงาม ย่อมเพิ่มความศรัทธาปสาทะแก่ผู้ที่ได้พบเห็น เป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของเจ้าภาพและผู้เข้าร่วมพิธีทั้งยังเป็นการรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชาติไว้

๔.๓.๑ ประเภทของศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา

๑) กุศลพิธีคือ พิธีกรรมที่เนื่องด้วยการอบรมเพื่อความดีงามทางพระพุทธศาสนา เฉพาะตัวบุคคล เช่น การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาการรักษาศีลต่าง ๆ

๒) บุญพิธีคือ การทำบุญอันเป็นประเพณีในครอบครัว ในสังคม เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของสังคม เช่น พิธีทำบุญงานมงคล พิธีทำบุญงานอวมงคล

๓) ทานพิธีคือพิธีถวายทานต่าง ๆ เช่น ปาฏิบุคลิกทาน การถวายสังฆทาน การถวายกฐิน ผ้าป่า ผ้าอาบน้ำฝน และอื่น ๆ

๔) ปกณกพิธีคือ พิธีเบ็ดเตล็ด เกี่ยวกับมารยาทและวิธีปฏิบัติศาสนพิธีเช่น วิธีตั้งโต๊ะ หมูบูชา จัดอาสนะสงฆ์วิธีวางด้ายสายสิญจน์วิธีจุดธูปเทียน วิธีแสดงความเคารพ วิธีประเคนของพระสงฆ์วิธีทอดผ้าบังสุกุล วิธีทำหนังสืออาราธนาและใบปวารณา วิธีอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม วิธีกรวดน้ำ ฯลฯ

๔.๓.๒ ประเภทของงานศาสนพิธี

๑) งานพระราชพิธี เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นประจำปีเช่นพระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา หรืองานที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นกรณีพิเศษ เช่น พระราชพิธีอภิเษกสมรส พระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่งานพระราชกุศล เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล งานพระราชกุศลบางงานต่อเนื่องกับงานพระราชพิธีเช่นพระราชกุศลมาฆบูชา พระราชกุศลทักษิณานุปทานพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมราชูปถัมภ์พระราชกุศลทรงบาตร

๒) งานรัฐพิธี เป็นงานพิธีที่รัฐบาลหรือทางราชการจัดขึ้นเป็นประจำปีโดยกราบทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเป็นประธานประกอบพิธีเช่น รัฐพิธีที่ระลึกวันจักรี รัฐพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ ซึ่งปัจจุบันทรงรับเข้าเป็นงานพระราชพิธี

๓) งานราษฎร์พิธี เป็นงานทำบุญตามประเพณีนิยมที่ราษฎรจัดขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและชุมชน หรือเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศผลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งเป็นการจัดตามความศรัทธาและความเชื่อที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตามท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ

๔.๓.๓. องค์ประกอบของพิธี

๑) พิธีกรรม คือ การกระทำที่เป็นวิธีการเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จและนำไปสู่ผลที่ต้องการอันเป็นเครื่องน้อมนำศรัทธาที่จะพาเข้าสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่จัดกิจกรรมนั้นๆ และสามารถน้อมนำให้ผู้ศรัทธาเข้าถึงธรรมที่สูงขึ้น

๒) พิธีการ คือ ขั้นตอนของพิธีที่กำหนดไว้ตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นพิธีจนจบพิธีเพื่อให้งานจัดกิจกรรมในพิธีนั้น ๆ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย และสวยงาม อันนำมาซึ่งความศรัทธาและความเชื่อในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในส่วนผู้ที่เข้าร่วมพิธีและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓) พิธีกร คือ ผู้ดำเนินรายการประกอบพิธีกรรมนั้น ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้โดยทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านพิธีการ ประสาน ควบคุม และกำกับพิธีการต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามกำหนดการ ในกรณีที่เป็นพิธีกรทางศาสนา จะเรียกว่า“ศาสนพิธีกร” ซึ่งหมายถึงผู้ทำหน้าที่ควบคุมและปฏิบัติศาสนพิธีให้ถูกต้องตามพิธีกรรมทางศาสนาตลอดจนประสานงานเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในพิธีนั้น ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๔.๓.๔ คุณสมบัติของศาสนพิธีกร

- ๑) ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติศาสนพิธี
- ๒) มีไหวพริบ ปฏิภาณ ตัดสินใจ และแก้ไขข้อขัดข้องได้รวดเร็วและเรียบร้อย
- ๓) มีความแม่นยำ ละเอียด รอบคอบ
- ๔) แต่งกายและปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามกาลเทศะ มีมารยาทเรียบร้อย
- ๕) สามารถประสานงาน ควบคุม กำกับพิธีการได้ดี

๔.๔ มรรคนายกมืออาชีพ สำหรับการเป็น “มรรคนายก” มีความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ว่า ผู้นำทาง คือผู้จัดการทางกุศล หรือผู้ชี้แจงทางบุญทางกุศล และป่าวประกาศให้ประชาชนมาทำบุญทำกุศลในวัด มาจากคำภาษาสันสกฤตว่า มารค (ทาง) + นายก (ผู้นำ) บางครั้งเขียนเป็น “มคณายก” ซึ่งมาจากคำภาษาบาลีว่า มคค + นายก โดยมีความหมายเหมือนกัน พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด ของพระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) อธิบายว่า “มรรคนายก” เป็นคำที่ใช้เรียกคฤหัสถ์ผู้ประสานติดต่อรหว่างวัดกับ ชาวบ้านในกิจการต่างๆ ของวัด หรือผู้เป็นหัวหน้าในพิธีทำบุญในวัด เช่น นำอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร นำถวายทาน ตลอดจนจัดแจงดูแลศาสนพิธีอื่นๆ ให้ถูกต้องเรียบร้อย มรรคนายกที่ดีและเก่งจะทำงานบุญต่างๆ ในวัดสำเร็จเรียบร้อยโดยเป็นระเบียบสวยงามและราบรื่นไม่ติดขัด มรรคนายกอาจเป็นชายหรือหญิงก็ได้ และแต่ละวัดอาจมีหลายคนก็ได้ โดยคำนี้มักเรียกเพี้ยนไปว่า “มรรคทายก” ซึ่งแปลว่า ผู้ให้ทาง หรือ ผู้บอกทางบุญทางสวรรค์ให้ เพราะคำว่า “ทายก” หมายถึง ผู้ให้ หรือใช้เรียกผู้ถวายจตุปัจจัยแก่ภิกษุสามเณร ถ้าเป็นเพศหญิงเรียกว่า “ทายิกา”

สำหรับมคณายกหรือมคณายิกา เป็นบุคคลที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาพุทธแบบแท้จริง การันตีด้วยใบ Certification ที่ได้เข้าอบรมให้ความรู้จากวัดอารามหลวง ด้วยประสบการณ์ที่มากพอ ทำให้มคณายก,มคณายิกา เป็นผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพจากประสบการณ์ทำพิธีสงฆ์หลายปี กับจำนวนงาน ที่สร้างสมประสบการณ์ให้กับมคณายก,มคณายิกา มีความสำคัญ ในการนำพิธีการทางพระพุทธศาสนา ให้เข้าถึงทุกพิธีการแบบแท้จริง สามารถให้ความแนะนำแก่เจ้าภาพและทำให้งานทำบุญของท่านราบรื่น นอกจากนี้มรรคนายก แปลว่า ผู้นำทาง คือ ผู้นำบุญ ผู้แนะนำทางบุญ ซึ่ง มรรคนายก ใช้เรียกคฤหัสถ์ผู้ประสานติดต่อรหว่างวัดกับชาวบ้านในกิจการต่างๆ ของวัด หรือผู้เป็นหัวหน้าในพิธีทำบุญในวัด เช่น นำอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร นำถวายทานตลอดจนจัดแจงดูแลศาสนพิธีอื่นให้ถูกต้องเรียบร้อย มรรคนายกที่ดีและเก่งจะทำงานบุญต่างๆ ในวัดสำเร็จเรียบร้อยและเป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนี้ มรรคนายก อาจเป็นชายหรือหญิงก็ได้และแต่ละวัดอาจมีหลายคนก็ได้

๔.๔ เทคนิคการขึ้นไมค์ เป็นการจับไมโครโฟนที่ถูกต้องวิธีเว้นระยะห่างและทำมุมที่เหมาะสม ถือ ไมโครโฟนให้ห่างจากริมฝีปากประมาณ ๔ - ๖ เซนติเมตร และทำมุมประมาณ ๔๕ องศา เพื่อให้เสียงเข้าสู่ ไมโครโฟนได้ตรงตามองศาการรับเสียง และลดเสียงลมหายใจที่ไม่พึงประสงค์ จับบริเวณกึ่งกลางของด้าม เพื่อช่วยให้ควบคุมไมโครโฟนได้มั่นคง ป้องกันการหล่นหลุดจากมือ และไม่ทำให้บดบังใบหน้า เนื่องจากอาจส่งผลต่อภาพลักษณ์และบุคลิกภาพของผู้พูด รวมทั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการบังเสาอากาศของไมโครโฟน การใช้ระดับเสียงปกติ พูดด้วยระดับเสียงปกติ ไม่พูดดังหรือเบาจนเกินไป รวมทั้งไม่ต้องตะโกนหรือกระซิบ

๔.๔.๑ สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง (ข้อควรระวัง)

๑) ในการจับไมโครโฟนระยะการถือไมโครโฟนจากริมฝีปากกรณีถือห่างเกินไป อาจทำให้สัญญาณเสียงที่เข้าสู่ไมโครโฟนมีระดับต่ำ ส่งผลให้เสียงที่ออกจากลำโพงเบาและไม่ชัดเจน หากมีการปรับเพิ่มระดับเสียงไมโครโฟนเพื่อชดเชย อาจก่อให้เกิดเสียงหอน (Feedback) จากลำโพงได้กรณีถือใกล้เกินไป จะทำให้ระดับเสียงที่เข้าสู่ไมโครโฟนดังเกินไปปกติและเกิด Proximity Effect ส่งผลให้เสียงทุ้ม (Low frequency) มีปริมาณมากเกินไป ในขณะที่เสียงกลาง (Mid frequency) และเสียงสูง (High frequency) ลดลง จนทำให้ได้ยินเสียงบวม อู้อี้ และไม่น่าฟัง

๒) ห้ามกำหัวไมโครโฟน การกำหรือจับที่หัวไมโครโฟนจะทำให้เสียงไม่สามารถไหลผ่านตะแกรงด้านล่างได้ตามปกติ ส่งผลให้เสียงสะท้อนกลับเข้าสู่ไมโครโฟน เกิดการผิดเพี้ยนจากรูปแบบการรับเสียง ทำให้คุณภาพเสียงลดลง และอาจทำให้เกิดเสียงหอน (Feedback) ได้ง่ายหลีกเลี่ยงการใช้หน้ากากหนา ขณะพูดไมโครโฟน การสวมหน้ากากที่มีความหนา เช่น หน้ากาก ๓D หรือหน้ากากผ้า ขณะพูดหรือบรรยาย จะทำให้ระดับเสียงที่เข้าสู่ไมโครโฟนลดลง ส่งผลให้เสียงที่ออกมามีลักษณะเบาและขาดความชัดเจน และอาจต้องปรับเพิ่มระดับเสียงเพื่อชดเชยเสียง ทำให้อาจเกิดเสียงหอนได้ ดังนั้นควรถอดหน้ากากออก หรือเลือกใช้หน้ากากที่ไม่หนา เช่น หน้ากากอนามัยแบบทั่วไป หลีกเลี่ยงการตะโกนใส่ไมโครโฟน

๓) การตะโกนหรือส่งเสียงดังเกินไปใส่ไมโครโฟน จะทำให้ระดับเสียงที่เข้าสู่ไมโครโฟนเกินกว่าค่าความดันเสียงสูงสุดที่ไมโครโฟนสามารถรองรับได้ (Maximum Sound Pressure Level) ส่งผลให้เกิดเสียงแตกพร่า (Distortion) เมื่อส่งออกไปยังลำโพง

๔.๕ บุคลิกภาพสำหรับศาสนพิธีกร พิธีกรควรเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี การแต่งกายเหมาะสม มีกิริยาท่าทางสง่างาม มีความเชื่อมั่น มีความมั่นใจอารมณ์ดี มีรอยยิ้ม แจ่มใส กระตือรือร้น มีมนุษยสัมพันธ์มีน้ำเสียงที่ไพเราะน่าฟัง ทั้งยังมีจิตใจที่เยือกเย็นสามารถกล้า ควบคุมตนเองและสถานการณ์ได้ดี ศาสนพิธีกรเหมือนนักแสดง ประกอบด้วยคุณสมบัติเฉพาะตัว และ พรสวรรค์ ต้องมีใจรัก มีความมุ่งมั่นจริงจัง ต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบในงานต่างๆ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเป็นการประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้มีชื่อเสียง ความสำเร็จของงานคือความสำเร็จของศาสนพิธีกรที่ทำให้ปลื้มใจสุขใจและภูมิใจในหน้าที่

๔.๖ เทคนิคการพูดสำหรับศาสนพิธีกร การพูดสามารถทำให้เกิดภาพบวกและภาพลบให้เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น พิธีกรต้องเรียนรู้เทคนิคการพูดตลอดเวลา ฝึกหัดบ่อยๆ สามารถใช้คำ ภาษาได้ สละสลวยเชื่อมโยงประโยคได้ดี ไม่พูดเพ้อ พูดพล่าม พูดววน แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันท่วงที มีความราบรื่น เช่น ถึงเวลาแล้วประธานยังไม่มาวิทยากรมาช้า นักแสดงยังไม่ขึ้นเวที ศาสนพิธีกรต้องสามารถตัดรายการ หรือย้ายรายการอื่นที่ใกล้เคียงกันมาแทรกคั่นเวลา หรือหาคำพูดเรื่องราวน่าสนใจแทนเพื่อไม่ให้ผู้ฟังรอคอย

๔.๗ หลักการและพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน คือการแสดงความจริงรักภักดีและให้เกียรติแก่ผู้เสียชีวิตที่มีคุณความดีต่อประเทศชาติ โดยมี หลักการ คือ ผู้ตายต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เช่น รับราชการมานาน มีความดีความชอบ มีเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และมี พิธีการ ที่เป็นแบบแผนเคร่งครัด ตั้งแต่การขอพระราชทาน, การตั้งศพ, การสวดพระอภิธรรม, การรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ, การบรรจุศพ, และ พิธีพระราชทานเพลิงศพ ซึ่งจะมีเครื่องประกอบยศและเกียรติยศต่างๆ ตามที่ได้รับพระราชทาน เพื่อแสดงความอาลัยอย่างสูงสุดจากสถาบันพระมหากษัตริย์

๔.๘ เกิดทักษะการปฏิบัติงาน การจัดกระบวนการและเทคนิคการปฏิบัติในพิธีทางศาสนาทั้งงานแบบทั่วไป แบบงานพระราชพิธี และแบบงานพระราชกุศล ได้ถูกต้องและเหมาะสม โดยกระบวนการ

ทดสอบ บทบาทสมมุติในการจัดฝึกอบรมที่หวังให้ศาสนพิธีกรได้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีการสั่งสมความรู้ความเข้าใจในพิธีการทางศาสนา ประกอบกับไหวพริบ ปฏิภาณ การวางแผน การจัดการ เวลาที่แม่นยำ การประสานงานที่ดี การแต่งกายที่เหมาะสม และการมีมารยาท เพื่อควบคุม กำกับดูแลให้พิธี ดำเนินไปอย่างราบรื่นต่อเนื่อง สวยงาม และแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการ ฝึกฝนและประสบการณ์จริงในการทำหน้าที่ต่างๆ เช่น อาราธนาศีล อาราธนาธรรม เชิญเทียนชนวน จนเกิด ความเชี่ยวชาญ

(ลงชื่อ) ผู้รายงาน
(นายเปี่ยมศักดิ์ แก่นจันทร์)
ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด

ภาพประกอบการอบรม

